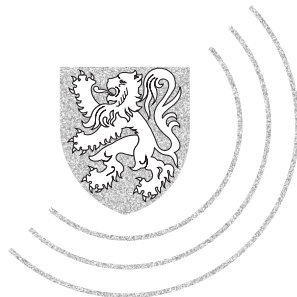

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

23 maart 2004

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende de microfinanciering in ontwikkelingslanden
door middel van waarborgverlening aan ontwikkelingsfondsen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Freddy Sarens**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Eric Van Rompuy ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, André Moreau, Stefaan Platteau ;

de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Johan Van Brusselen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

2098 (2003-2004)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendement

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking	4
II. Algemene bespreking	5
II.1 Tussenkomensten van de leden	5
A. Tussenkomenst van de heer Stefaan Platteau	5
B. Tussenkomenst van de heer Peter De Ridder	5
C. Tussenkomenst van de heer Freddy Sarens	6
D. Tussenkomenst van de heer Frans Ramon	7
E. Tussenkomenst van de heer Jan Loones	7
F. Tussenkomenst van de heer Luk Van Nieuwenhuysen	8
II.2 Repliek van de minister	8
A. Het decreet beantwoordt aan een reële behoefte	8
B. Geen ipso facto veroordeling van grootschalige projecten	8
C. Decretale basis voor initiatieven die op het terrein reeds aanwezig zijn	9
D. Invulling van diverse modaliteiten via uitvoeringsbesluiten onvermijdelijk	9
E. In aanmerking komende ontwikkelingslanden	9
F. Wel degelijk parlementaire controle mogelijk	9
G. De kwestie van de financiële transfers door migranten naar hun landen van oorsprong	10
III. Artikelsgewijze bespreking en stemming	10
IV. Stemming over het gehele ontwerp van decreet	12
Tekst aangenomen door de Commissie	13

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd op 16 maart 2004 het ontwerp van decreet betreffende de microfinanciering in ontwikkelingslanden door middel van waarborgverlening aan ontwikkelingsfondsen, na bespreking unaniem goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER JEF TAVERNIER, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, LANDBOUW EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Bij de aanvang van zijn uiteenzetting wijst minister Tavernier erop dat het nu voorliggende ontwerp van decreet, dat de microfinanciering in ontwikkelingslanden door middel van waarborgverlening tot voorwerp heeft, eveneens deel uitmaakt van het decretale raamwerk dat de Vlaamse regering voor het einde van deze legislatuur nog wil opzetten voor haar ontwikkelingssamenwerking. Nog maar vorige week werd in dezelfde commissie het ontwerp van decreet inzake ontwikkelingseducatie goedgekeurd en straks staat hier ook het ontwerp van decreet op de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerkingsconvenants aan de agenda. Dienaangaande drukt de minister de hoop uit dat de genoemde drie ontwerpen ook nog zullen kunnen vervolledigd worden met het voorstel van kaderdecreet ontwikkelingssamenwerking van de heren De Ridder, Ramon, Roegiers en Gatz (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 1477/1*). De huidige legislatuur zou volgens de minister echt in schoonheid kunnen eindigen, mocht men er nu – op het einde van de regeerperiode – nog in slagen om een omvattende basis te leggen voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking van de volgende regeerperiode. Het spreekt daarbij trouwens voor zich dat de eersten die hiervan de vruchten zullen kunnen plukken, de mensen in de ontwikkelingslanden zullen zijn.

De minister preciseert verder dat er een grote nood bestaat aan instrumenten voor microfinanciering. Voor grote leningen, die worden aangegaan met het oog op grote infrastructuurwerken, bestaan er op internationaal niveau immers al sinds jaar en dag een aantal geëigende mechanismen en een aantal daarin gespecialiseerde instellingen. De laatste decennia realiseerde men zich echter meer en meer dat zich ook op het basisniveau een ernstige financiële lacune situeerde. Om aan ontwikkeling “van onderuit” te kunnen doen, moet men sommen kunnen uittrekken om de creatieve krachten die er ter plaatse zijn te ondersteunen. Het gaat bij dit alles dus niet over grote projecten waarvoor

enorme bedragen vereist zijn, het gaat integendeel om – in onze ogen – veeleer bescheiden financiële tussenkomsten, waarmee kleine projecten gerealiseerd kunnen worden. De minister maakt hier de vergelijking met de toestand in Vlaanderen, dat toch ook een land van KMO's is. Het gaat bij de microfinanciering dus om een reële en belangrijke behoefte om endogene ontwikkeling op basisniveau mogelijk te maken en te stimuleren.

De minister wijst er daarbij op dat het binnen het reguliere bank- en financieewezen niet evident is om dergelijke kleine dossiers voor kleinschalige projecten op een snelle en kost-efficiënte manier af te handelen. Bijkomend probleem vormt daarbij de waarborg die gebruikelijkerwijze gevraagd wordt door de leningsinstanties. Het behoort immers niet tot de gewoonte van commerciële kredietverstrekkers om zich op het pad van de liefdadigheid te begeven. Ze eisen daarentegen een degelijk onderbouwd en gezond financieel plan. Eindresultaat van dit alles is wel dat potentiële kleine klanten in het Zuiden op die manier finaal helemaal geen toegang hebben tot de formele kredietinstellingen (d.w.z. de commerciële banken), omwille van enerzijds de hoge kosten verbonden aan de kleine leningen die ze aanvragen en anderzijds ook omwille van het feit dat ze doorgaans absoluut niet kunnen voldoen aan de formele garantievooraarden die door de banken worden gesteld (zo hebben ze, bijvoorbeeld, vrijwel nooit een onroerend goed, laat staan een onroerend goed van enige waarde, dat als onderpand voor de lening kan dienen).

De kernvraag was derhalve hoe men een aan deze specifieke situatie en specifieke noden aangepast financieringsapparaat kon opzetten. Het antwoord op die vraag lag eigenlijk al van den beginnen aan voor de hand : een derde partner moest instaan voor de waarborgverstrekking (waarbij de minister *mutatis mutandis* de vergelijking maakt met de federale Delcredere dienst die iets gelijksoortigs doet voor meer grootschalige commerciële projecten van Belgische firma's in niet-OESO-landen).

Dienovereenkomstig strekt het voorliggende ontwerp van decreet er dan ook toe een systeem te creëren dat toelaat dat Vlaamse ontwikkelingsfondsen leningen verstrekken aan organisaties in het Zuiden, die op hun beurt leningen verstrekken aan die klanten die (om de hogervermelde redenen) geen toegang hebben tot de formele kredietinstellingen. Dit moet meer bepaald gebeuren door de activiteiten van deze Vlaamse ontwikkelingsfondsen (en meer bepaald de financiële risico's die zij hierbij lopen) op hun beurt in te dekken door

middel van een waarborgsysteem dat wordt opgezet door de Vlaamse overheid.

Daarbij dient wel opgemerkt dat de zopas genoemde organisaties die in het Zuiden instaan voor de microfinanciering, doorgaans zelf meestal niet onder de bankwetgeving van de betrokken landen vallen. Hetgeen echter minstens deels wordt ondervangen doordat tal van ontwikkelingslanden wel al een eigen reglementering hebben voor dergelijke organisaties (de zogenaamde community based organisations, NGO's, coöperatieven, e.d.m.)

Een ander belangrijk verschil dat de minister ten slotte nog aanhaalt tussen de klassieke banken en de genoemde microfinancieringsorganisaties, is dat deze laatste ook geen gebruik kunnen maken van bij hen gespaarde middelen en deposito's als basis voor hun kredietverstrekking. Ze zijn derhalve wel verplicht om een beroep te doen op middelen uit de (in casu) Vlaamse ontwikkelingsfondsen.

Daarnaast moge het ook duidelijk zijn dat de doelgroep, d.w.z. de klanten, van de organisaties voor microfinanciering, voor een groot stuk zal bestaan uit ondernemers wier werkterrein zich in de informele economische sector situeert. In vele ontwikkelingslanden gaat het daarbij trouwens ook heel vaak om vrouwen die initiatieven nemen.

Na deze algemene schets van de doelstellingen en de filosofie die ten grondslag liggen aan het ontwerp van decreet, bevestigt minister Jef Tavernier tenslotte dat het een duidelijke beleidsoptie is om het Vlaams ontwikkelingssamenwerkingsbeleid intensief te richten op dergelijke eerder kleinschalige, maar voor de lokale bevolking uitermate belangrijke initiatieven die een voor de lokale gemeenschap aanzienlijke economische impact en return kunnen genereren.

Afsluitend wijst de minister er nog op dat in het ontwerpdecreet voornamelijk de voor het systeem relevante definities en de toepassingsvoorwaarden zijn opgenomen. Tevens wordt er vermeld wat er nog allemaal in de uitvoeringsbesluiten zal moeten bepaald worden. Waarbij de minister trouwens kan bevestigen dat men deze ondertussen volop aan het uitwerken is. Ten slotte worden voorts ook de criteria voor de erkenning van de ontwikkelingsfondsen bepaald, evenals de geldigheidsduur van die erkenning.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1 Tussenkomsten van de leden

A. Tussenkomst van de heer Stefaan Platteau

De heer Stefaan Platteau stelt dat met dit ontwerp het (overigens al enkele eeuwen oude) adagium dat men enkel aan de rijken leent, wordt tegen gesproken. Hij verklaart dienaangaande altijd al voorstander te zijn geweest van ontwikkelingssamenwerking, maar pleit tegelijk toch voor enige omzichtigheid en voorzichtigheid, vooral dan bij de wat grotere en geldverslindende projecten. Hij heeft immers zelf al kunnen vaststellen dat het inderdaad soms klopt dat de sommen die worden ingezameld voor ontwikkelingssamenwerkingsprojecten niet altijd op de juiste plaats terecht komen. Iets wat behoorlijk demotiverend en ontmoedigend werkt voor de donoren.

Hier gaat het echter over een heel andere situatie, waarin er veel meer zekerheid is dat de verstrekte sommen goed terecht zullen komen. Het gaat immers over miniprojecten, waarbij het geld rechtstreeks aan de bevolking verstrekt wordt. Daarenboven wordt er een waarborgfonds voor die microfinanciering opgericht. Allemaal factoren dus, die de veiligheid aanzienlijk verhogen.

Verder verklaart de heer Stefaan Platteau zich ook om een meer filosofische reden ten volle te kunnen terugvinden in het voorliggende ontwerp van decreet. Het stoelt immers op de in essentie liberale idee dat men de individuen moet helpen om zichzelf te helpen, en hen dus initieel moet ondersteunen opdat ze op een duurzame wijze hun materiële situatie zouden kunnen verbeteren. Het spreekt derhalve voor zich dat hij deze ondersteuning van het beginnend ondernemerschap met enthousiasme zal steunen. De VLD-fractie zal het voorliggende ontwerp dan ook goedkeuren.

B. Tussenkomst van de heer Peter De Ridder

De heer Peter De Ridder stelt met tevredenheid vast dat er in de Commissie een bijzonder positieve ingesteldheid heerst ten aanzien van het voorliggende ontwerp van decreet op de microfinanciering in ontwikkelingslanden.

Hij voegt daar nog aan toe dat door het waarborgfonds het totale aantal microfinancieringen gevoe-

lig kan stijgen. Een beperkt aantal initiatieven in een bepaalde regio bevoordeelt zijns inziens niet echt de hele streek, maar in wezen enkel de kansen van een beperkt aantal individuen. In de toelichting staat dat wereldwijd maar vijf percent van dit soort financieringsvraag gedekt wordt. Het is schrijnend dat 95 % van de aanvragers op hun honger moeten blijven. Een verhoging van dat percentage is dus meer dan nodig opdat een regio volwaardig tot ontwikkeling zou kunnen komen. Dat is de grootste ambitie, en hopelijk ook verwezenlijking, van dit ontwerp van decreet en meteen ook de voornaamste reden waarom de sp.a het decreet zal goedkeuren.

Nog volgens de heer Peter De Ridder zijn de redenen om de procedure qua waarborgverstrekking aan te passen, meer dan gegrond. Heel wat kleine ondernemers moesten tot nog toe immers veel te lang wachten op hun geld en moesten daarenboven erg zware procedures doorlopen. Ze hadden dan ook nog eens absoluut geen zekerheid dat de financiering voor een langere periode zou gelden. Het ontwerp lost dit continuïteitsprobleem nu erg ad rem op.

C. Tussenkoms van de heer Freddy Sarens

De heer Freddy Sarens verklaart de mening te zijn toegedaan dat dit ontwerp van decreet een belangrijke en noodzakelijke stap voorwaarts zet in het kader van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Tegelijk wijst hij er echter op dat de SERV zijns inziens volkomen terecht opmerkt dat er eigenlijk eerst een kaderdecreet had moeten goedgekeurd worden en dat pas daarna de meer specifieke problemen aan bod hadden kunnen komen. Dat voorstel van kaderdecreet staat momenteel trouwens op stapel. Anderzijds constateert de heer Sarens dat het voorliggende onderwerp ook niet bepaald nieuw is. Het is dus een relevant ontwerp dat duidelijk tegemoetkomt aan concrete noden en grote behoeften en dat tegelijk ook de basis kan worden voor een duurzame economische ontwikkeling, doordat het mensen helpt om zichzelf (en dus ook elkaar) te helpen.

Dit ontwerp van decreet stoelt volgens de spreker op een bepaling uit het programmadecreet van 22 december 1993 bij de uitgavenbegroting voor 1994. De daarop gebaseerde regeling was echter complex en tijdrovend, waardoor de efficiëntie minder groot was. Het is dus goed dat men een poging doet om de flexibiliteit en de mogelijkheden te vergroten.

Een duidelijk minpunt aan het ontwerp is dat het zich in zijn kernartikel 5 bijna beperkt tot een opsomming van alles wat de regering nog moet bepalen. Het Parlement geeft hier dus heel wat bevoegdheden uit handen. Het is daarbij volgens de heer Freddy Sarens niet zeker dat een dergelijke ruime delegatie wel echt verantwoord is (zelfs al is het zowat de logische keerzijde van de met het decreet beoogde flexibiliteit).

De Vlaamse regering bepaalt immers nagenoeg alles : de criteria voor waarborgverlening, de te volgen procedure voor een aanvraag tot waarborgverlening, de minimale en de maximale omvang van de waarborgverlening, de maximale dekkingsgraad en de grootte van de risico's, de premie die het ontwikkelingsfonds moet betalen voor het verkrijgen van een waarborg ter dekking van risico's en, last but not least, de lijst van de ontwikkelingslanden waar waarborgverlening bij voorkeur wordt toegepast. De conclusie dat de regering echt alles bepaalt, ligt derhalve voor de hand. Of zulks inderdaad ook zal zorgen voor de nodige flexibiliteit staat echter absoluut niet vast. De toekomst zal dat nog moeten uitwijzen. Goede bedoelingen alleen volstaan doorgaans immers niet om ook resultaten te halen. De heer Freddy Sarens geeft daarbij overigens grif toe dat hij niet weet of de hier gestelde kwesties op een andere manier hadden kunnen worden opgelost of geregeld, maar het blijft onmiskenbaar zo dat het Parlement hier een wel bijzonder grote marge aan handelings- en reguleringsvrijheid geeft aan de regering. Iets wat bij de heer Freddy Sarens – die als Vlaams volksvertegenwoordiger toch op de eerste plaats verondersteld wordt de regering te controleren – een behoorlijk onbehaaglijk gevoel achterlaat. Van de Vlaamse volksvertegenwoordigers wordt hier noch min noch meer verwacht dat ze hun parlementaire reflex even op nul zetten.

De heer Freddy Sarens komt dan tot het advies dat de SERV heeft uitgebracht bij het voorontwerp van decreet. In het verlengde van zijn hoger geuite bedenkingen over de ruime volmachten die via dit decreet worden verstrekt aan de Vlaamse regering, stelt hij vast dat de SERV constateert dat er in het decreet ook in geen enkel evaluatiemoment wordt voorzien. Een vorm van periodiek terugkerende rapportering aan het Parlement ware in deze nochtans minstens aangewezen. De heer Freddy Sarens verklaart terzake wel niet onmiddellijk een amendementsvoorstel bij de hand te hebben, maar hoopt dat zijn tussenkoms toch nog tot een amendering aanleiding zal geven. Ook de parlementsleden van de huidige meerderheid moeten er zich immers van bewust zijn dat ze een enorme vrijheid

geven aan de regering. Het inschrijven van een periodiek verslag aan het Vlaams Parlement (en dan in het bijzonder aan deze Commissie) over de werking en de resultaten van het systeem van waarborgverlening, zou volgens hem in elk geval een aanzienlijke meerwaarde betekenen voor het voorliggende ontwerp van decreet.

De waarnemend commissievoorzitter, de heer Stefaan Platteau, onderkent de gegrondheid van de door de heer Freddy Sarens aangehaalde problematiek. Bij gebreke aan een amendement terzake, stelt hij voor de suggestie van, en de nood aan, een periodieke rapportering aan het Vlaams Parlement expliciet op te nemen en te benadrukken in het commissieverslag van de onderhavige bespreking. In de mate dat minister Jef Tavernier, namens de Vlaamse regering, zich hier dan ook nog engageert tot een dergelijke rapportage is de zaak de facto ook geregeld en is een amendement in wezen niet meer noodzakelijk. In de mate dat men een amendement in die zin toch nog noodzakelijk zou achten, kan een en ander trouwens ook nog steeds worden ingebracht naar aanleiding van de plenaire behandeling van het voorliggende ontwerp van decreet.

De heer Freddy Sarens stelt verder vast dat er een lijst zal worden opgemaakt van die ontwikkelingslanden, waar het systeem van de waarborgverlening bij voorkeur zal worden toegepast. Van de minister had hij dienaangaande graag vernomen of men hiermee de concentratielanden voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking bedoelt, dan wel of de zaak ruimer bekeken zal worden?

Afsluitend kan de heer Freddy Sarens ten slotte bevestigen dat de CD&V-fractie het voorliggende ontwerp van decreet mee zal goedkeuren. Want hoewel de volmacht die erin gegeven wordt aan de Vlaamse regering eigenlijk iets te omvangrijk is, is het toch onloochenbaar dat met dit ontwerp van decreet een eerbaar doel wordt nagestreefd én een nuttig instrument in het leven wordt geroepen.

D. Tussenkoms van de heer Frans Ramon

Bij de aanvang van zijn tussenkoms verklaart de heer Frans Ramon er van overtuigd te zijn dat het hier om een goed en degelijk ontwerp van decreet gaat. Het gaat daarenboven ook om een noodzakelijk decreet, aangezien de praktijk van de voorbije jaren heeft uitgewezen dat het sinds 1996 ingevoerde systeem van waarborgverlening absoluut niet werkzaam of zelfs maar werkbaar was. Dit laatste had volgens hem vooral te maken met de veel te

logge procedure en met manier waarop men er dan nog eens boekhoudkundig mee omging.

In het voorliggende ontwerp gaat men er volgens hem van uit dat het waarborgfonds een belangrijk instrument voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking moet worden, ook al lijkt het nieuwe systeem (op het eerste zicht) nog altijd niet echt eenvoudig. Er is namelijk de Vlaamse overheid die een waarborg moet verlenen aan een financier (d.w.z. een ontwikkelingsfonds) uit Vlaanderen, die dan gelden overmaakt aan organisaties in het Zuiden, die het op hun beurt moeten overmaken aan hun doelgroep.

Die doelgroep bestaat uit individuen en organisaties die anders – d.w.z. via het reguliere bancaire systeem – niet op financiering kunnen rekenen. Via dit decreet zullen ze nu toch kleine sommen kunnen ontlenen, die ondanks hun beperktheid toch uitermate belangrijk kunnen zijn om een zekere economische activiteit op te zetten. Op die manier kunnen onder meer ook vrouwen in de Derde Wereld worden ondersteund, van wie in het verleden reeds gebleken is dat ze tot de beste terugbetalers behoren. Het spreekt daarnaast overigens voor zich dat het ondersteunen van economische activiteiten door vrouwen een sterk emancipatorisch effect kan hebben. Een ander belangrijk voordeel van het nu voorliggende systeem is volgens de heer Frans Ramon dat de verstrekte waarborg een sterke stimulans is voor de organisaties die willen financieren. In de sector van de ontwikkelingssamenwerking hanteert men tegenwoordig ook veel grote en dure woorden als “empowerment” en “accountability”. Hier wordt zulks nu ook in de praktijk toegepast.

E. Tussenkoms van de heer Jan Loones

De heer Jan Loones deelt mee dat N-VA het decreet mee zal goedkeuren. De partij houdt eraan dat Vlaanderen als welvarende regio zijn internationale verantwoordelijkheden neemt. Dat is trouwens ook de reden waarom zijn partij meent dat Vlaanderen meer bevoegdheden en verantwoordelijkheden moet krijgen inzake ontwikkelingssamenwerking. Wanneer die bevoegdheden worden geïmplementeerd via instrumenten zoals deze, dan keurt de NV-A dat principieel goed. Hij stelt vast dat Vlaanderen een land is van kleine ondernemers en juicht het toe dat men met die knowhow eenzelfde klimaat probeert te creëren in het Zuiden.

Het is hem, aan de hand van het ontwerp van decreet, echter niet helemaal duidelijk hoe men dat in concreto precies wil realiseren. Hij stelt met name

ook vast dat er een ruime volmacht wordt verleend aan de Vlaamse regering. Hij is het met de heer Freddy Sarens eens dat het Parlement achteraf inzicht moet krijgen in de manier waarop deze bevoegdheid werd ingevuld. Artikel 4 lijkt hem bijvoorbeeld behoorlijk duister. Hij meent dan ook dat er enige verduidelijking van de tekst noodzakelijk zal zijn. Er staat immers : voor een waarborgverlening komen volgende politieke en commerciële risico's in aanmerking, maar er volgt geen verdere specificatie.

De heer Stefaan Platteau, waarnemend voorzitter, wijst de spreker er daarop op dat er dienaangaande reeds een amendement werd ingediend en rondgedeeld door de heer Frans Ramon, waardoor de betreffende tekst zou gaan luiden : “Voor een waarborgverlening komen politieke en commerciële risico's in aanmerking.”.

In de rand van de bespreking van dit decreet wil de heer Jan Loones van zijn aanwezigheid in de Commissie ook nog gebruik maken om tóch nog een vraag te stellen die, toen ze werd ingediend als vraag om uitleg, onontvankelijk is bevonden door de commissievoorzitter op grond van een motivering die hij niet deelt.

In de Nederlandse pers is er een brede discussie geweest over de zogenaamde “migrantentransfers”. Dat zijn de fondsen die door mensen uit het Zuiden die hier werken terug overgeheveld worden naar hun land van herkomst. Deze sommen overschrijden in hun globaliteit de ontwikkelingsinspanningen van alle landen samen. Hij meent dan ook dat men dit principieel moet zien als een rechtstreekse vorm van ontwikkelingssamenwerking van mens tot mens en van familie tot familie. Hij vraagt zich af hoe men vanuit het beleid impulsen kan geven om tot een besteding van die private financiële transfers te komen die nog dichter bij echte ontwikkelingssamenwerking staat. Ook hier kunnen er volgens hem waarborgen en stimuli worden gegeven aan initiatieven die meer collectieve rijkdom kunnen genereren. Het is, zijns inziens, in elk geval aangewezen dat niet alle door migranten naar hun land van oorsprong getransfereerde sommen in consumptiegoederen zouden worden geïnvesteerd. Hier ligt dus een taak voor onze overheden weggelegd.

F. Tussenkomen van de heer Luk Van Nieuwenhuysen

De heer Luk Van Nieuwenhuysen verklaart het eens te zijn met een deel van de uiteenzetting van de heer Stefaan Platteau.

Met name stelt hij vast dat dit ontwerp van decreet de nadruk legt op het ondersteunen van kleinschalige projecten, wat volgens hem hoogstwaarschijnlijk meer zal opbrengen dan de tot nog toe gebruikelijke grootschalige initiatieven, waarvan vele mettertijd toch vaak op een mislukking uitlopen.

Met dit systeem van waarborgverstrekking voor microfinanciering kan men integendeel de zelfredzaamheid van individuen en groepen effectief en reëel ondersteunen.

De concrete invulling, onder meer inzake de criteria voor de waarborgverlening, blijft ook volgens de heer Luk Van Nieuwenhuysen wel nog behoorlijk onduidelijk. Hij vraagt zich dan ook af waarom dit niet meteen mee werd opgenomen in het ontwerp van decreet.

II.2 Repliek van de minister

A. Het decreet beantwoordt aan een reële behoefte

De minister stelt met tevredenheid vast dat uit de verschillende tussenkomsten blijkt dat de commissieleden er eveneens van overtuigd zijn dat het voorliggende ontwerp van decreet duidelijk beantwoordt aan een belangrijke behoefte van mensen (niet enkel vrouwen, overigens) in de ontwikkelingslanden. Hij benadrukt dat het de bedoeling is om hiermee een heel specifieke klemtoon te leggen in het Vlaamse ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

B. Geen ipso facto veroordeling van grootschalige projecten

Hij benadrukt echter tegelijk dat deze beleids optie niet ipso facto een veroordeling of verwerping inhoudt van andere vormen van ontwikkelingssamenwerking. Evenmin wil de minister overigens zomaar alle grootschalige ontwikkelingsprojecten afkeuren. Ook dergelijke projecten zijn soms nodig, al ware het maar omdat kleinschalige projecten vaak slechts ten volle tot hun recht kunnen komen als ze mee ingebed kunnen worden binnen een groter kader (zo zijn vele kleine projectjes bijvoorbeeld afhankelijk van de aanwezigheid van een voldoende logistieke infrastructuur – zoals daar zijn : wegen en energievoorziening). Wat anderzijds overigens ook niet betekent dat er tussen die grootschalige projecten niet af en toe een zogenaamde “witte olifant” zit. En wanneer dergelijke grootschalige projecten dan finaal verkeerd aflopen, zijn de gevolgen – ook qua perceptie bij het

brede publiek in het Westen – natuurlijk ook meteen een heel stuk zwaarder.

C. Decretale basis voor initiatieven die op het terrein reeds aanwezig zijn

De minister wijst er verder op dat men met dit decreet ook inspeelt op wat de facto reeds op het terrein aan het groeien is in Vlaanderen. Zo attendeert hij de commissieleden erop dat er op dit moment reeds drie Vlaamse ontwikkelingsfondsen zijn en dat er een vierde in wording is. Het is volgens de minister dan ook maar logisch dat de Vlaamse overheid dit moet en kan ondersteunen. Hij stelt dat men daarmee immers zowel beantwoordt aan de behoeften in de ontwikkelingslanden als aan de mogelijkheden die zich stilaan meer en meer aandienen in Vlaanderen.

D. Invulling van diverse modaliteiten via uitvoeringsbesluiten onvermijdelijk

De minister kan verder ook begrip op brengen voor de kritiek van de commissieleden op artikel 5 van het ontwerp. Het lijkt immers inderdaad nogal op een brede volmacht voor de Vlaamse regering. Maar volgens de minister kan het ook niet echt anders, gezien de techniciteit van de behandelde materie enerzijds en de noodzaak om mee te kunnen evolueren met de ontwikkelingen en de immer wijzigende internationale omstandigheden op de financiële markten. Om het systeem leefbaar te houden is het immers imperatief dat de voorwaarden die men stelt mee moeten evolueren met de financiële markt en de internationale situatie. Volgens de minister is het instrument van het uitvoeringsbesluit – door zijn soepelheid – hiervoor dan ook veel meer geschikt dan het decreet.

In een poging om toch minstens deels tegemoet te komen aan de hieromtrent geuite legitieme kritiek en de gestelde vragen, stelt de minister voor om, zodra het decreet goedgekeurd is, de ontwerp-uitvoeringsbesluiten aan de commissieleden te bezorgen, zodat men er nog tijdig een blik op kan werpen en er desgewenst commentaar op kan geven. De minister verzekert verder dat de betreffende besluiten zeker voor eind april zullen worden bezorgd, nadat ze eerst zijn goedgekeurd door de regering en naar de Raad van State zijn gegaan.

Dienaangaande vraagt de heer Luk Van Nieuwenhuysen of de minister daarmee bedoelt dat deze uitvoeringsbesluiten ook – weze het dan principieel – in deze commissie zullen moeten worden goedgekeurd, vooraleer hij met het eigenlijke

ontwerp van decreet naar de plenaire vergadering van het Parlement zal gaan ?

De minister antwoordt daarop dat dit niet het geval is. Gezien de relatief korte nog resterende – nuttige – duur van de legislatuur, komt het er nu in de eerste plaats immers op aan om de zaak legislatief af te werken. Anderhalve maand zal daarvoor zeker niet te veel zijn.

E. In aanmerking komende ontwikkelingslanden

Voor wat de vraag betreft welke landen in aanmerking komen voor het systeem van microfinanciering, stelt de minister dat het in het algemeen over de ontwikkelingslanden gaat, zoals bepaald in artikel 2, 2°, van het ontwerp van decreet. Dit houdt al een beperking in. Het spreekt daarbij voor zich dat er een zeker gunstig vooroordeel kan gehanteerd worden ten aanzien van de drie concentratielanden van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, maar men zal zich zeker niet beperken tot die landen. Anderzijds is het natuurlijk wel zo dat de middelen beperkt zijn, zodat men ook niet overal aanwezig kan zijn. Men zal dus wel degelijk moeten proberen zich enigszins te focussen en te specialiseren. Dienaangaande wijst de minister er trouwens nog op dat we ook ten volle rekening zullen moeten houden met de terzake bestaande regelgeving in de specifieke landen.

F. Wel degelijk parlementaire controle mogelijk

Wat betreft de vraag over de middelen en de evaluatie, verwijst de minister naar artikel 8 van het ontwerp van decreet. Hij beaamt daarbij de door de heer Peter De Ridder geformuleerde opmerking dat de fondsen dringend aan uitbreiding toe zijn. En precies daarom heeft men in de tweede paragraaf van het genoemde artikel ingeschreven dat de middelen van het waarborgfonds over de jaren heen gecumuleerd worden. De minister preciseert dat de opbouw van een echt fonds, naast de jaarlijkse spijzing vanuit de Vlaamse begroting, ook impliceert dat de eventuele overschotten van jaar tot jaar moeten kunnen worden overgedragen.

In dat opzicht heeft het Parlement dus wel degelijk controle. De begroting (met daarin het bedrag dat de Vlaamse regering wenst uit te trekken voor de financiering van het waarborgfonds) wordt immers jaarlijks ter goedkeuring voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Het is volgens de minister derhalve dan ook maar normaal dat er naar aanleiding van de begrotingsbespreking ook een evaluatie van een en ander gemaakt wordt en dat er gedebatteerd wordt over de aanwending van die specifieke

middelen. De jaarlijkse begrotingsbesprekingen zijn dus het evaluatiemoment bij uitstek, hetgeen het volgens de minister meteen ook overbodig maakt dat er, bij wege van amendement, in het decreet een uitdrukkelijke verplichting tot rapportering aan het Parlement zou worden ingeschreven. Daarenboven wijst de minister erop dat het waarborgfonds, net als de betrokken Vlaamse ontwikkelingsfondsen, jaarlijks een verslag over hun activiteiten zullen opmaken. Verslag dat evidentierwijze automatisch ook aan het Parlement zal worden bezorgd.

G. De kwestie van de financiële transfers door migranten naar hun landen van oorsprong

In antwoord op de bemerkingen van de heer Loones over de overdrachten van gelden van migranten naar hun landen van oorsprong, stelt de minister dat men misschien wel kan wensen dat dit geld specifiek aangewend zou worden voor ontwikkelingsrelevante bestedingen, maar dat het van een verregaand dirigisme zou getuigen mocht men aan privé-personen opleggen waaraan ze hun zuurverdiende geld moeten besteden. De minister concludeert dat men niet sturend kan optreden voor privé-geld.

De heer Jan Loones repliceert dat het inderdaad hun geld is en dat zij dat dus kunnen besteden zoals zij dat willen. Zonder in ongepast paternalisme te willen vervallen, blijft hij echter met de vraag zitten of men geen denkpistes zou kunnen ontwikkelen die daarvan echt ontwikkelingsgeld zouden maken. Dit weliswaar met dien verstande dat men, d.w.z. de Vlaamse overheid, daar dan ook zelf een eigen inbreng bovenop zou moeten doen.

De heer Jan Loones wijst er nog op dat men in bepaalde kringen zelfs aan het tegenovergestelde dacht. Om die financiële transfers naar de ontwikkelingslanden te ontmoedigen wilde men ze zelfs onderwerpen aan een heffing van bepaalde bankrechten. Dit omdat er in sommige kringen geredeneerd wordt dat de gelden die hier verdiend worden, moeten aangewend worden voor onze rijkdom. Volgens de heer Jan Loones moet men integendeel stimuleren dat die gelden teruggaan naar de landen van oorsprong van de migranten en moet men instrumenten ontwerpen om dat nog gemakkelijker te maken.

De minister antwoordt hierop dat men op Vlaams niveau sowieso niet al te veel middelen heeft om rond deze “migrantentransfers” iets doen, zo men dat trouwens al zou wensen. De enige mogelijkheid die hij ziet is gelegen in het feit dat de ontwikke-

lingsfondsen (die toch voortdurend op zoek zijn naar verse middelen) zich eventueel zouden kunnen richten op de financiële markt die die migrantentransfers onmiskenbaar vormen. Mogelijks zouden ze daar fondsen kunnen binnenrijven op grond van de motivering dat deze prioritair gebruikt zullen worden in de landen van oorsprong van de betrokken migrantengemeenschap.

Daarop inpikkend wijst de heer Peter De Ridder op een aantal interessante pas opgestarte initiatieven in Vlaanderen, waar VZW's of zelforganisaties van migranten geld inzamelen en dit gaan gebruiken voor ontwikkelingsdoeleinden. Hij pleit er voor dat de Vlaamse overheid dergelijke initiatieven op de een of andere manier zou ondersteunen. Elke verdergaande vorm van interventie zou volgens de heer Peter De Ridder getuigen van misplaatst paternalisme en zou ongetwijfeld (terecht) zware weerstand oproepen bij de betrokkenen.

De heer Stefaan Platteau, waarnemend voorzitter, wijst er afsluitend eveneens op dat een aantal hier geuite bezorgdheden, zijns inziens, onterecht of minstens ongegrond zijn. Volgens hem neemt met name artikel 2 van het ontwerp heel wat twijfels en problemen weg. Hij verwijst daarbij in het bijzonder naar artikel 2, 3° (de definitie van ontwikkelingsfondsen), en stelt dat men daarmee in de tekst zelf een soort vangnet heeft ingebouwd. Men zit dus wel degelijk veilig. Het voorliggende ontwerp van decreet kan derhalve met een gerust gemoed goedgekeurd worden.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMING

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen en definities

Artikel 1

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimitie van acht stemmen.

Artikel 2

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimitie van acht stemmen.

Artikel 3

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

HOOFDSTUK II

Toepassingsvoorwaarden

Artikel 4

Op dit artikel wordt een amendement ingediend door de heer Frans Ramon (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 2098/2*). Het amendement in kwestie komt in wezen neer op een tekstcorrectie. Het strekt er immers toe het eerste lid van artikel 4 (dat luidt “Voor een waarborgverlening komen volgende politieke en commerciële risico’s in aanmerking.”) te vervangen door “Voor een waarborgverlening komen politieke en commerciële risico’s in aanmerking.”. De term “volgende” veronderstelt immers dat er daarop een opsomming zou volgen, hetgeen hier niet het geval, noch de bedoeling is.

Dit amendement wordt aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Het aldus geamendeerde artikel wordt daarop eveneens aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 5

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 6

Voor wat de eerste paragraaf van artikel 6 betreft, neemt de commissie vooreerst bij unanieme consensus akte van een technische correctie. In artikel 6, § 1, worden immers vijf cumulatieve criteria opgesomd waaraan een instantie moet voldoen om

erkend te kunnen worden als ontwikkelingsfonds. Bij deze opsomming gaat men verkeerdelijk van een voorwaarde “4°” onmiddellijk naar een voorwaarde “6°”. Gezien er finaal maar vijf voorwaarden zijn, spreekt het voor zich dat dit punt “6°”, hernummerd wordt tot punt “5°”.

Het aldus gecorrigeerde artikel 6 wordt daarna zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

HOOFDSTUK III

Waarborgfonds microfinanciering voor de microfinanciering in ontwikkelingslanden

Artikel 7

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 8

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Artikel 9

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 10

Dit artikel wordt zonder verdere opmerkingen aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

IV. STEMMING OVER HET GEHELE ONTWERP VAN DECREET

Het gehele ontwerp van decreet “betreffende de microfinanciering in ontwikkelingslanden door middel van waarborgverlening aan ontwikkelingsfondsen” wordt ten slotte eveneens aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

De verslaggever,

Freddy SARENS

De voorzitter,

Luc VAN DEN BRANDE

De waarnemend voorzitter,

Stefaan PLATTEAU

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE**HOOFDSTUK I**

Algemene bepalingen en definities

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° microfinanciering : het verstrekken van kleine kredieten en andere financiële diensten aan personen die een zeer kleine onderneming oprichten of al exploiteren en die geen toegang hebben tot gangbare financiële circuits ;
- 2° ontwikkelingslanden : de landen die opgenomen zijn in het eerste deel van de lijst van het Comité voor Ontwikkelingshulp (DAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) met uitzondering van de lidstaten van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (UNECE) ;
- 3° ontwikkelingsfondsen : organisaties die financiële middelen in de vorm van kredieten, waarborgen of participaties ter beschikking willen stellen van microfinancieringsinstellingen in ontwikkelingslanden, en die beantwoorden aan de criteria van artikel 6, § 1 ;
- 4° microfinancieringsinstellingen : instellingen in ontwikkelingslanden die kleine kredieten verstrekken en andere financiële diensten verlenen aan personen die een zeer kleine onderneming oprichten of al exploiteren en die geen toegang hebben tot de gangbare financiële circuits.

Artikel 3

Het Vlaamse Gewest kan onder de in het decreet bepaalde voorwaarden een waarborg verlenen aan erkende ontwikkelingsfondsen voor het dekken

van risico's verbonden aan het verstrekken van middelen aan microfinancieringsinstellingen.

HOOFDSTUK II

Toepassingsvoorwaarden

Artikel 4

Voor een waarborgverlening komen politieke en commerciële risico's in aanmerking.

Valutarisico's komen niet in aanmerking voor een waarborgverlening.

De maximale looptijd van een waarborg bedraagt tien jaar.

De looptijd van een waarborg mag de termijn van de gewaarborgde financiering niet overschrijden.

Artikel 5

De Vlaamse regering bepaalt :

- 1° de criteria voor waarborgverlening ;
- 2° de te volgen procedure voor een aanvraag tot waarborgverlening ;
- 3° de minimale en de maximale omvang van de waarborgverlening ;
- 4° de maximale dekkinggraad en de grootte van de risico's ;
- 5° de premie die het ontwikkelingsfonds moet betalen voor het verkrijgen van een waarborg ter dekking van de risico's ;
- 6° de lijst van de ontwikkelingslanden waar waarborgverlening bij voorkeur wordt toegepast.

Artikel 6

§ 1. Om te kunnen worden erkend als ontwikkelingsfonds, moet de verzoekende organisatie of de verzoekende afdeling van een organisatie voldoen aan alle volgende criteria :

- 1° ze heeft een rechtsvorm naar Belgisch recht aangenomen ;
- 2° het oprichtingsstatuut van het ontwikkelingsfonds is in het Nederlands opgesteld ;
- 3° gedurende de laatste drie jaar heeft ze onafgebroken financieringsactiviteiten ontwikkeld met kredieten, waarborgen of participaties ;
- 4° ze heeft een geïnvesteerde portefeuille in microfinanciering in ontwikkelingslanden die minstens 500.000 euro bedraagt ;
- 5° ze streeft statutair een sociaal doel na en heeft geen oogmerk tot winstmaximalisatie.

§ 2. De geldigheid van de erkenning van het ontwikkelingsfonds bedraagt vijf jaar en is hernieuwbaar.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt de procedure voor de toekenning en de intrekking van de erkenning als ontwikkelingsfonds.

HOOFDSTUK III

Waarborgfonds microfinanciering voor de microfinanciering in ontwikkelingslanden

Artikel 7

Er wordt een Waarborgfonds microfinanciering voor de microfinanciering in ontwikkelingslanden opgericht. Verder “waarborgfonds microfinanciering” te noemen.

Overeenkomstig artikel 140 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd op 17 juli 1991, wordt het Waarborgfonds microfinanciering opgericht als een dienst van afzonderlijk beheer.

Artikel 8

§ 1. De Vlaamse regering bepaalt de middelen van het Waarborgfonds microfinanciering.

§ 2. De middelen van het Waarborgfonds microfinanciering worden gecumuleerd.

§ 3. De middelen van het Waarborgfonds microfinanciering kunnen aangewend worden voor uitga-

ven die voortvloeien uit de uitwinning van een verleende waarborg en voor alle kosten verbonden aan de werking van het Waarborgfonds microfinanciering.

HOOFDSTUK IV

Slotbepalingen

Artikel 9

Artikel 11 van het decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994, wordt opgeheven.

Artikel 10

Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse regering te bepalen datum.